

FIȘA DISCIPLINEI

SISTEME DE COMUNICARE ALTERNATIVE ȘI AUGUMENTATIVE

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA OVIDIUS DIN CONSTANȚA
1.2 Facultatea	DE PSIHLOGIE ȘI ȘTIINȚELE EDUCAȚIEI
1.3 Departamentul	PSIHLOGIE, ASISTENȚA SOCIALĂ ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
1.4 Domeniul de studii	ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
1.5 Ciclul de studii	LICENTA
1.6 Programul de studii	PSIHOPEDAGOGIE SPECIALĂ
1.7 Anul universitar	2024 - 2025

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	SISTEME DE COMUNICARE ALTERNATIVE ȘI AUGUMENTATIVE						
2.2 Cod disciplină	PPS3208.2						
2.3 Titularul activităților de curs	LECT.UNIV.DR. DAMIAN MIRCEA TOTOLAN						
2.4 Titularul activităților aplicative	LECT.UNIV.DR. DAMIAN MIRCEA TOTOLAN						
2.5 Anul de studiu	3	2.6 Semestrul	6	2.7 Tipul de evaluare	EX.	2.8 Regimul disciplinei	DS/DO

3. Timpul total estimat

3.1 Număr de ore activități directe pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 aplicații	1
3.4 Total ore activități directe pe semestru	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 aplicații	14
3.7 Total ore de studiu individual					58
<i>Distribuția fondului de timp</i>					<i>ore</i>
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/ laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					4
Examinări					4
Alte activități.....					
3.8 Total ore pe semestru	100 (42 + 58)				
3.9 Numărul de credite	4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Fundamentele psihopedagogiei speciale
4.2 de competențe	Cunoașterea și operarea cu termenii și sintagmele de bază din domeniul psihopedagogiei speciale

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	Sală de curs, dotată cu laptop, videoproiector și software adecvat (Power Point, Word)
5.2 de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală de curs, dotată cu laptop, videoproiector și software adecvat (Power Point, Word)

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihopedagogie specială C2. Proiectarea și realizarea unui demers de cercetare în psihopedagogia specială C3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihopedagogia specială C4. Evaluarea psihopedagogică a individului, grupului și organizației C5. Proiectarea și realizarea intervențiilor educativ-compensator-terapeutice C6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihopedagogiei speciale
Competențe transversale	CT1 Exercițierea sarcinilor profesionale conform principiilor deontologice specifice în exercițierea profesiei CT2 Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice CT3 Autoevaluarea nevoilor de formare continuă în vederea adaptării competențelor profesionale la dinamica contextului social

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Dobândirea de către studenți a unor competențe de concepere a unor programe educativ-compensator terapeutice individualizate pentru persoane cu utilizează sisteme de comunicare alternative și augmentative
7.2 Obiectivele specifice	1. Cunoașterea principalelor sisteme de comunicare alternative și augmentative; 2. Proiectarea intervențiilor educativ-compensator-terapeutice la persoane cu tulburări de comunicare verbală; 3. Identificarea sistemelor de comunicare alternativă și augmentativă ce necesită tehnologii asistive.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Număr ore alocate
1. Comunicare și limbaj: -Tipurile și funcțiile comunicării; -Comunicarea verbală -Comunicarea non-verbală și paraverbală -Limbajul ca instrument de comunicare socială	Prezentare orală + multimedia (expunerea, demonstrația, problematizarea)	4 ore
2. Metode tradiționale și moderne pentru dezvoltarea compensatorie a comunicării și limbajului. Rolul sistemelor de comunicare alternativă și augmentativă în procesul incluziune școlară și socială. Comunicarea alternativă și augmentativă : -Augmentarea unor comportamente și a comunicării -Alternative ale comunicării -Trecerea de la comunicare alternativă la cea augmentată -Tehnologii asistive utilizate ca mijloace de comunicare alternativă și augmentativă		4 ore
3. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă : - Metoda PECS - Metoda SigSimbol - Metoda Makaton - Sistemul Bliss -Comunicare mimico-gestuală		4 ore
4. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă în TSA		4 ore
5. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă în tulburările neuromotorii		4 ore
6. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă (CAA) în dizabilitățile senzoriale : - utilizarea CAA în dizabilitățile auditive ; - utilizarea CAA în dizabilitățile vizuale; - utilizarea CAA în surdocecitate.		4 ore

7. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă în tulburările de dezvoltare intelectuală și dizabilități multiple		4 ore
Bibliografie: - Anghel, P. (2003). Stiluri de comunicare. București: Ed. Aramis - Frost, L., Bondy, A. (2002). <i>The picture exchange communication system training manual</i>, Newark, Pyramid Educational Products. - Gherguț. A. (2023). <i>Psihopedagogie specială: fundamente teoretice și perspective practice – ed. a IV-a</i>. Iași: Ed. Polirom. - Ionescu. Ș. (coord.) (2013). <i>Tratat de reziliență asistată</i>. București: Ed. Trei. - Popa, M. (2001). <i>Comunicare și personalitate la deficientul de auz</i>. București: Ed. Fundatiei Humanitas. - Popovici, D.V. – coord. (2016). <i>Strategii de comunicare augmentativă și alternativă pentru copiii nonverbalii</i>. București: Ed. Universității din București. - Roșan, A. (coord.) (2015). <i>Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție</i>. Iași: ed. Polirom. - Rozorea, A. (2003). <i>Deficiențele senzoriale din perspectiva psihopedagogiei speciale. Psihopedagogia deficienților de vedere</i>. Constanța: Ed. Ex. Ponto. - Rozorea, A. (2003). <i>Deficiențele senzoriale din perspectiva psihopedagogiei speciale. Psihopedagogia deficienților de auz</i>. Constanța: Ed. Ex. Ponto. - Tucker, I., Powell, C. (1993). <i>Copilul cu deficiențe de auz și școala</i>. București: E.D.P. - Verza, E., Verza E.F. (2011). <i>Tratat de psihopedagogie specială</i>. București: Ed. Universității din București. - Viole B. (2000). <i>Psychologie de la surdite</i>. De Boeck&Larcier. - Vrăsmaș. T., Vrăsmaș. E. (coord.). (2021). <i>Pe drumul spre educația incluzivă în România</i>. București: ed. Universitară. *** (2003). <i>Manual de limbaj gestual românesc</i>. Asociația Natională a Surzilor din România. București: Editura Mega. *** (2004). <i>Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății (CIF)</i>. București: Ed. MarLink. - <i>DSM V – Manual de diagnostic și clasificare statistică a tulburărilor mintale- ediția a V-a</i>. București : Ed. Medicală Callisto. *** (2022). <i>Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă”, 2022-2027</i> (http://anpd.gov.ro/strategia2022-2027/#/)		
8.2 Aplicații (seminar/ laborator/ proiect)	Metode de predare	Număr ore alocate
1. Comunicare alternativă și augmentativă mijlocită de tehnologii asistive	Aplicații. Studii de caz	2 ore
2. Metoda PECS		2 ore
3. Metoda SigSimbol Metoda Makaton Sistemul Bliss		2 ore
4. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă în TSA		2 ore
5. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă în tulburările neuromotorii		2 ore
6. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă (CAA) în dizabilitățile vizuale;		2 ore
7. Sisteme de comunicare alternativă și augmentativă (CAA) în dizabilitățile senzoriale auditive și surdocecitate;		2 ore

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Un absolvent trebuie să cunoască și să aplice sistemele de comunicare augmentativă și alternativă în funcție de posibilitățile de comunicare ale diferitelor persoane cu dizabilități.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea conținutului tematic al disciplinei	Evaluare scrisă	60%
10.5 Aplicații	Realizarea și prezentarea unui proiect/referat	Evaluare scrisă și orală	40%
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea a ceea ce desemnează augumentarea și înlocuirea comunicării și a principalelor sisteme de comunicare alternativă și augumentativă.			

Data completării,
25.09.2024

Titular activității de curs,
Nume/Prenume/Semnătură

Titular aplicații,
Nume/Prenume/Semnătură

Lect.univ.dr. Totolan Damian

Lect.univ.dr. Totolan Damian

Data avizării în departament
30.09.2024

Director de Departament
Lector univ. dr. Mariana Floricica Călin

Decan,
Conf. univ. dr. Raluca Silvia Matei